

Alkohol som folkemedisin

I en artikkel i Tidsskriftet nr. 23/1920 (s. 808–13) belyses alkoholforbudet og legenes rettigheter til og ansvar for å forskrive alkohol ved sykesengen – eller som «husråd».

Lægenes alkoholforskrivning.

Indledende foredrag paa lægemøtet i Tronhjem 1920.

Av **Stian Erichsen**

(...)

Ved lov av 18de august 1914 indførtes almindelig forbud mot salg og skjænkning av brændevin. Forbudet gjaldt ikke salg til apoteker eller læge til medicinsk bruk, heller ikke salg til teknisk bruk, hvorunder indgik husholdningernes bruk til opbevaring av fødemidler. Lægenes receptret var ogsaa paa det omraade helt fri; men de erfaringer man høstet førte til, at der under 8de mai 1917 blev utfærdiget bestemmelser om lægens receptret ved forskrivning av brændevin, spiritus og vin til medicinsk bruk. Bestemmelserne lød paa, at der høist kunde forskrives 1 flaske brændevin og 2 flasker vin. Recepten kunde reitereres 3 ganger. Den skulde lyde paa navn og uttrykkelig være forsynt med paategning om, at varen var bestemt til medicinsk bruk.

(...) Da der fremdeles forekom misbruk fra lægenes side ved forskrivning av brændevin og hete vine, blev det under 13de mars 1918 bestemt, at brændevin og vin kun maatte forskrives paa særlig til det øiemed avfattede blanketter (attester). Maksimaldoserne fastsattes til 1/2 flaske brændevin og 1 flaske hetvin. (...)

Endelig er (...) lægenes forskrivningsret her ordnet ved de midlertidige forskrifter av 5te december 1919, som paany gjengir lægerne receptretten, men fastsætter maksimalkvanta paa 200 gr. sprit og 300 gr. brændevin eller 670 gr. het vin. I undtagelsestilfælde har lægen ret til at overskride maksimaldoserne (...).

Lægenes forskrivning av alkohol og alkoholholdige blandinger sker for at dække medicinske indikationer. Alkohollovgivningens politiske eller økonomiske side vedrører os ikke her og maa holdes utenfor vor behandling av denne sak.

Lægestanden har gjennom sine organer uttalt sig (...): «Den norske lægeforenings styre finder efter de erfaringer, lægerne har gjort, og som har faat uttryk i de medicinske lærebøker, at spiritus og spirituøse drikke indtar en berettiget plass blant vore lægemidler og ikke uten skade helt kan undværes.»

Disse synsmaater blev hævdet (...), og utviklet av den komité (...) som fremla et forslag (...), at der skulde være adgang for lægerne til at forskrive visse mængder spiritus (...) og at en halv flaske brændevin eller en hel flaske het vin skulde kunne kjøpes av hvert voksent, skikkelig menneske over 21 aar hver anden maaned fra apotek (...). Lægenes klientel stimlet sammen om lægerne, som var de eneste, der hadde ret til at kunne forskrive f. eks. den forbudte kognak (...).

(...) Lægerne sitter igjen med eneretten til at forskrive alkohol baade ved sykesengen og som husmiddel eller, om man vil, som folkemedicin. (...) Thi det har hændt, at lægerne her – en og anden, kanskje flere – har overskredet det, som er berettiget og rigtig for en læge.

Om forskrivningen ved sykesengen er at si, at (...) den trænges og er til hjelp ved noen sygdommer. Jeg nævner pyæmi, puerperalfeberne, pneumoni, influenza, som stimulanter ved enkelte hjertesygdommer, ved diabetes og ved flere andre kroniske ernæringsygdommer samt ved enkelte former av sindsygdom (...).

(...) Hva indikationerne angaar, saa var anvendelsen av alkohol som profylacticum ved refrigerium (..) til bruk ved en paakommende mavesjau, ved menstruelle smerter, enkelte kvinder ønsker en dram under partus, et slags narkotikum man vel ikke vil misunde dem.

(...) Mine kolleger vil være enig i at det intense arbeidspres, hvorunder nutidens mennesker lever, ofte fører hen imot den legemlige og sjælelige kollaps, (...) og at alkohol – (...) dog i rimelige doser er paa sin plass for at skaffe ro, hurtig søvn (...). Den lettere vin og øllet strækker ikke til her, det er kognak, whisky eller aquavit, som er midlerne.

(...) Vi doserer ikke for nydelsens skyld – men vi skal hjelpe.

(...) I en saa vanskelig stilling, som lægerne her er stillet, kan der nok en og anden gang begaæes en feildosering, som vi ellers kan gjøre det under utøvelsen av vort kald (...).